

Political Culture of Student Organizations, Roi Et Rajabhat University

Lamai Tonchan^{1*}

¹Roi Et Rajabhat University, Thailand

*Corresponding author. E-mail: kidkidoop@gmail.com

ABSTRACT

The objectives of this research are 1) to study the political culture and role of the student organization, Roi Et Rajabhat University and 2) to study the conditions that result in the political culture of the student organization, Roi Et Rajabhat University. This study is qualitative research. Data were collected from 18 key informants through purposive sampling. Data were analyzed descriptively. The results of the study found that 1) Political culture of student organizations Roi Et Rajabhat University Overall, the majority of students at Roi Et Rajabhat University have a participatory or civic political culture. Next is the political culture of Prai Fa, narrow or mixed. Some groups of students have knowledge and understanding about the political and administrative system or the perception of information from various media, which affects the thinking system and way of thinking of the students. This can lead to various learning processes through the learning process from political activities through agencies or other organizations. 2) Conditions that result in the formation of a political culture of student organizations at Roi Et Rajabhat University It comes from 4 main factors: perception about the nation; Perception of structure and roles, perception of state administration, and perception of one's rights and freedoms. The student organization is aware of and aware of the political and administrative system of Thailand. and can also be aware of the working process of the state as well as their own rights and duties.

Keywords: Culture, Politics, Student Organizations

วัฒนธรรมทางการเมืองขององค์กรนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

ละมัย ต้นจันทน์^{1*}

¹มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ประเทศไทย

*Corresponding author. E-mail: kidkidloop@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองและบทบาทขององค์กรนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด และ 2) เพื่อศึกษาเงื่อนไขที่มีผลให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองขององค์กรนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักด้วยวิธีเลือกแบบเจาะจง จำนวน 18 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ผลการศึกษาพบว่า 1) วัฒนธรรมทางการเมืองขององค์กรนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด โดยรวมส่วนใหญ่ นักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดมีประเพณีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมหรือแบบพลเมือง รองลงมา มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าแบบคับแคบหรือแบบผสมผสาน นักศึกษาบางกลุ่มมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเมืองการปกครองหรือการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ ส่งผลถึงระบบการคิดและวิธีคิดของนักศึกษา ซึ่งนำไปสู่กระบวนการเรียนรู้ต่างๆ ได้ โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้จากการทำกิจกรรมทางการเมืองโดยผ่านหน่วยงานหรือองค์กรอื่นๆ 2) เงื่อนไขที่มีผลให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองขององค์กรนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด มาจากปัจจัยหลัก 4 ประการ คือ ด้านการรับรู้เกี่ยวกับชาติ ด้านการรับรู้โครงสร้างและบทบาท ด้านการรับรู้การบริหารงานรัฐ และด้านการรับรู้เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของตน องค์กรนักศึกษารับรู้และทราบถึงระบบการเมืองการปกครองของประเทศไทย และยังสามารถรับรู้ถึงกระบวนการทำงานของรัฐตลอดจนทราบถึงสิทธิหน้าที่ของตนเอง

คำสำคัญ: วัฒนธรรม, การเมือง, องค์กรนักศึกษา

© 2021 JOMSD: Journal of Organizational Management and Social Development

บทนำ

วัฒนธรรมทางการเมือง (Political Culture) เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมทางสังคม และคำว่าสังคมหมายถึง การที่คนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป เข้ามาอยู่ร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน เมื่อมีการร่วมกันเป็นสังคมก็มีแบบแผนพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสัมพันธ์ต่อกันเกิดขึ้น สิ่งนี้เองที่เรียกว่า วัฒนธรรมในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บัญญัติว่า วัฒนธรรม คือ สิ่งที่ทำให้เจริญงอกงามแก่หมู่คณะ วิถีชีวิตของหมู่คณะ แต่ในทางสังคมวิทยา วัฒนธรรม หมายถึง วิถีชีวิต ของกลุ่มคนเป็นแบบแผน หรือพฤติกรรมที่มนุษย์แสดงออกต่อสภาพแวดล้อมแบบแผนวิถีชีวิตเหล่านี้เป็นแบบแผนคล้ายๆ กันในกลุ่ม มีการเรียนรู้ และมีการถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่งสืบทอดกันมา โดยอาศัยภาษาหรือการเลียนแบบ วัฒนธรรมทางการเมืองมีลักษณะเป็นนามธรรมเน้นถึงระบบความเชื่อ ความคิดเห็นค่านิยม และตลอดจนทัศนคติในทางการเมือง ซึ่งถือว่าเป็นตัวกำหนด ที่มีอิทธิพลสำคัญต่อพฤติกรรมทางการเมือง มีบทบาทสำคัญในการกระทำให้ระบบการเมืองของสังคมทั้งหลาย มีลักษณะแตกต่างกันวัฒนธรรมทางการเมืองจึงเป็นสื่อความคิด ประการหนึ่งในการศึกษาทางการเมืองเป็นสิ่งที่มีความซับซ้อนอยู่ในระบบสังคมการเมือง การที่ระบบการเมืองสังคมหนึ่งๆจะดำรงอยู่ หรือพัฒนาขึ้นไปได้ย่อมต้องอาศัยการที่คนในสังคมนั้นมีวัฒนธรรมทางการเมืองที่เอื้ออำนวยต่อการดำรงอยู่ หรือการพัฒนาของระบบการเมืองของสังคมนั้น หรืออาจกล่าวได้ว่า กระบวนการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองการปกครอง (Political Socialization) ต้องสอดคล้องกับระบบการเมืองการปกครองที่เป็นอุดมการณ์ของสังคมนั้น

การศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบสังคมการเมืองหนึ่งๆ จึงถือเป็นสาระสำคัญในการได้ภาพของสังคม หรือทัศนคติหรือความโน้มเอียง ของบุคคลที่มีต่อระบบการเมืองการปกครองและส่วนต่างๆของระบบสังคมการเมือง ซึ่งอาจเป็นแนวทางชี้ให้เห็นสภาพและประเด็นปัญหาทางการเมืองการปกครองของสังคมตลอดจนเป็นการเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่ การศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองจึงมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าการศึกษาสังคมมนุษย์ในแง่อื่นๆ (ทินพันธุ์ นาคะตะ, 2533)

สถาบันการศึกษาจะให้การศึกษาคือเป็นกระบวนการเรียนรู้ กล่อมเกล่า ถ่ายทอดหรือปรับเปลี่ยนทั้งความรู้ ความเชื่อ ค่านิยม ทัศนคติ หรือแบบแผนของวัฒนธรรมทางการเมืองจากหลักสูตรการศึกษาซึ่งถือว่าเป็นการกล่อมเกล่าทางตรงกับกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่างๆ ซึ่งถือว่าเป็นการกล่อมเกล่าทางอ้อมนอกจากนี้ในสถาบันการศึกษาศิลปะบุคคลจะได้รับอิทธิพลกล่อมเกล่าทางการเมืองจากกลุ่มเพื่อน (Peer Groups) แม้ว่าการถ่ายทอดเนื้อหาทางการเมืองในระหว่างกลุ่มเพื่อนจะมีลักษณะไม่เป็นระบบ ไม่สม่ำเสมอ ไม่แน่นอนนัก เนื่องจากการถ่ายทอดทางการเมือง และกล่อมเกล่าทางการเมืองจากกลุ่มเพื่อนเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นแต่เพียงครั้งคราว และโดยบังเอิญในการพบปะเพื่อกิจกรรมอื่นเป็นหลัก (พฤทธิสาณ ชุมพล, 2535)

องค์การนักศึกษาเริ่มต้นขึ้นในปี พ.ศ. 2469 มีการจัดตั้งศูนย์นิสิตแห่งแรกขึ้นที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ต่อมาในปี พ.ศ. 2494 นักศึกษาได้ให้ความสนใจในกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเมือง ซึ่งในขณะนั้นเกิดกบฏแมนฮัตตันขึ้น รัฐบาลประกาศกฎอัยการศึก และส่งกำลังทหารเข้าในบริเวณมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จนเป็นเหตุให้นักศึกษาร่วมกันเรียกร้องให้ทหารคืนพื้นที่มหาวิทยาลัย ต่อมาในปี พ.ศ. 2515 ได้มีการจัดตั้งศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย (ศนท.) ขึ้นมา โดยการจัดตั้งสภานักศึกษานิสิต นิสิตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่เรียกองค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในขณะนั้น 11 มหาวิทยาลัยมาประชุมร่วมกัน และต่อมาทำให้มีบทบาทอย่างยิ่งในเหตุการณ์ 14 ตุลา พ.ศ. 2516 ในปัจจุบันกิจกรรมของนักศึกษาได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบต่างไปจากอดีต มีรูปแบบเปลี่ยนแปลงไปตามความสนใจของนักศึกษา และกระแสสังคม เช่น การบริหารงานขององค์การนักศึกษาของแต่ละมหาวิทยาลัย จะมีรูปแบบแตกต่างกันตามลักษณะ การบริหารงานของแต่ละมหาวิทยาลัย อาทิ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เรียกเป็นองค์การนิสิต แล้วมีคณะกรรมการบริหารประกอบด้วยองค์การบริหาร องค์การนิสิต ของวิทยาเขตต่าง ๆ กับ สภาผู้แทนนิสิต องค์การนิสิต ของทุกวิทยาเขต แล้วผู้นำสูงสุดเรียกว่า เลขาธิการองค์การนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในขณะที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรียกเป็นสโมสรนิสิต มีโครงสร้างหลักเป็น องค์การบริหารสโมสรนิสิต กับสภานิสิต ซึ่ง องค์การบริหารสโมสรนิสิต มี นายกสโมสรนิสิต เป็นผู้นำ ส่วนสภานิสิต มีประธานสภานิสิตเป็นผู้นำ ในปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษานั้นส่วนมากนิยมเรียกผู้นำ นักศึกษาว่า สโมสรนักศึกษา อาทิ สโมสรนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดเป็นองค์กรที่เป็นศูนย์กลางในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของนักศึกษา เป็นสื่อกลางในการติดต่อประสานงานในการทำกิจกรรมระหว่างนักศึกษา กับมหาวิทยาลัยโดยมีคณะกรรมการสโมสรนักศึกษา ซึ่งได้มาด้วยการเลือกตั้ง และรับการแต่งตั้งจากมหาวิทยาลัยให้ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในวาระ 1 ปี ทำหน้าที่บริหารงาน และดำเนินงานของสโมสรนักศึกษา ภายใต้การดูแลสโมสรนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดนั้นก็จะประกอบไปด้วย นายกสโมสรนักศึกษา อุปนายกและประธานฝ่ายต่างๆ หรืออาจจะเพิ่มมากขึ้นตามคณะกรรมการบริหารสโมสรนักศึกษาเห็นสมควร

ดังนั้น พฤติกรรมของคนในสังคมจะขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมของสังคมนั้นๆ เช่นเดียวกับพฤติกรรมทางการเมืองของสังคมหนึ่ง จะขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมทางการเมืองของสังคมนั้นเช่นกัน โดยที่วัฒนธรรมทางการเมืองเป็นส่วนหนึ่งหรือเป็นระบย่อยของระบบวัฒนธรรมทั้งหมด วัฒนธรรมทางการเมืองจึงมีสาระพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับแบบแผนของการดำเนินชีวิตทางการเมืองของชีวิตในสังคม ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม และประเพณีทางการเมืองของสังคมนั้นๆ วัฒนธรรมทางการเมืองจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมทางการเมืองของมวลสมาชิกในสังคมและเป็นตัวการที่ทำให้รูปแบบและลักษณะของระบบการเมืองในแต่ละสังคมแตกต่างกันไป

ด้วยเหตุผลดังที่กล่าวไว้ข้างต้นการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษา องค์กรนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ว่ามีความเชื่อ ความคิดเห็น ค่านิยม และทัศนคติในการเมือง หรือตลอดจนศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองขององค์กรนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด และเงื่อนไขที่มีผลให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองขององค์กรนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองและบทบาทขององค์กรนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
- 2 เพื่อศึกษาเงื่อนไขที่มีผลให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองขององค์กรนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีขั้นตอนดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดคือ ผู้อำนวยการ จำนวน 1 คน นายกองค์การนักศึกษา จำนวน 1 คน นายกสโมสรนักศึกษา จำนวน 6 คน นักศึกษา จำนวน 10 คน คัดเลือกโดยอาศัยการสุ่มตัวอย่างที่ไม่อาศัยความน่าจะเป็นทางสถิติ (Non Probability Sampling) ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling จากพื้นที่จำนวนทั้งสิ้น 18 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) แบบสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม และการสนทนากลุ่มย่อย รวมทั้งการสำรวจเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 1) วัฒนธรรมทางการเมืองและบทบาทขององค์กรนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
- 2) เงื่อนไขที่มีผลให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองขององค์กรนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

ราชภัฏร้อยเอ็ด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 1) ทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2) กำหนดกรอบการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล
- 3) สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการจัดเก็บข้อมูล
- 4) ลงพื้นที่ติดต่อประสานงานกับผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) เพื่อสำรวจข้อมูลเบื้องต้นรวมทั้งนัดหมายการลงพื้นที่ในการจัดเก็บข้อมูล

5) ติดต่อประสานงานกับสำนักงานเลขานุการคณะนิติรัฐศาสตร์เพื่อขอหนังสือราชการรับรองการลงพื้นที่เก็บข้อมูล

- 6) ตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ภาคสนาม และการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) และวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการสร้างข้ออุปนัยตามประเด็นที่ทำการศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยเรื่องวัฒนธรรมทางการเมืองขององค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองในประเด็นของ Almond & Verba.1963; อ้างอิงมาจาก (พฤทธิสถาน ชุมพล, 2547) ผู้วิจัยได้กำหนด ซึ่งอธิบายว่า วัฒนธรรมทางการเมืองมีอยู่ 3 ระดับ ได้แก่ 1) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบ 2) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพโรฟ้า 3) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมหรือแบบพลเมือง โดยการนำเอาประเด็นที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อให้เห็นถึงความเป็นจริงที่เกิดขึ้น โดยนำมาวิเคราะห์กับข้อมูลที่ได้จากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมทางการเมืองที่ศึกษาให้บรรลุเป้าหมายต่อไป

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. วัฒนธรรมทางการเมืองและบทบาทขององค์การนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

1.1 วัฒนธรรมทางการเมืองขององค์การนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

จากที่ผู้วิจัยได้เข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูล และได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์ ประเด็นวัฒนธรรมทางการเมืองขององค์การนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด พบว่า นักศึกษาได้ให้สัมภาษณ์โดยรวมแล้วส่วนมากนักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดมีประเพณีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมมากกว่า แบบคับแคบ แบบไพโรฟ้าหรือแบบผสมผสาน เพราะนักศึกษาได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมมากกว่า เพราะนักศึกษามีความรู้ความเข้าใจและให้ความสนใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม เช่น การแสดงออกทางด้านความคิดเห็นร่วมกันกับหมู่คณะ การทำงานหรือทำกิจกรรมร่วมกันเป็นหมู่คณะ โดยผ่านกิจกรรมทางมหาวิทยาลัยจัดขึ้นหรือกลุ่มนายกององค์การนักศึกษาเป็นผู้จัดขึ้นเพื่อให้นักศึกษาได้ทำกิจกรรมร่วมกันเป็นหมู่คณะ และยังมีนักศึกษาบางกลุ่มมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบ คือไม่ค่อยให้ความสนใจหรือไม่ให้ความสนใจหรือไม่มีความรู้เกี่ยวกับระบบด้านการเมือง เพราะไม่สามารถเข้าใจถึงระบบการเมืองการปกครองได้ และนักศึกษาบางกลุ่มอาจให้คำตอบที่ชัดเจนไม่ได้ หรือนักศึกษาบางกลุ่มมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพโรฟ้า คือมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเมืองการปกครอง แต่นักศึกษาบางกลุ่มไม่รู้ว่ตนเองจะเข้าไปมีบทบาททางด้านการแสดงความคิดเห็นโดยผ่านช่องทางหรือกลไกทางการเมืองได้อย่างไรบ้างนั้น นักศึกษาได้ให้ความสำคัญความสนใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมแบบคับแคบ แบบไพโรฟ้าหรือแบบผสมผสาน

1.2 บทบาททางการเมืองขององค์การนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

จากที่ผู้วิจัยได้เข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูล และได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์ ในประเด็นบทบาททางการเมืองขององค์การนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด พบว่า องค์การนักศึกษาเป็นหน่วยงานที่พร้อมประสานงานระหว่างนักศึกษา และผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ ทั้งเป็นผู้ขับเคลื่อนกิจกรรมของนักศึกษา พร้อมส่งเสริมและสนับสนุนการทำกิจกรรมบนพื้นฐานคุณธรรมจริยธรรม และการมีจิตสาธารณะ เพื่อนำไปสู่การพัฒนานักศึกษาให้มีศักยภาพ และสร้างประโยชน์ให้แก่มหาวิทยาลัยและสังคมต่อไป เนื่องจากกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก และยุคโลกาภิวัตน์ที่ส่งผลกระทบไปถึงระบบการคิด วิถีคิด และวัฒนธรรมการดำรงชีวิตของกลุ่มคนในวัยเรียนที่ทำให้คนกลุ่มนี้ มีความห่างเหินกับเรื่องของการเมืองออกไป แตกต่างกับในอดีตที่ พบว่า การเปลี่ยนแปลงในประวัติศาสตร์ทางการเมืองที่สำคัญล้วนแล้วแต่เกิดจากพลังของกลุ่มคนที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยทั้งสิ้น เหตุผลสำคัญประการหนึ่งก็คือ กลไกทางภาครัฐและภาคประชาสังคมมีความเข้มแข็งมากขึ้น ภาระหน้าที่ดังกล่าวจึงไม่ต้องเป็นของนักศึกษา ซึ่งในอดีตได้รับการยอมรับกันว่าเป็นผู้นำทางปัญญา

2. เจื่อนใจที่มีผลให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองขององค์กรนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

2.1 บุคคลผู้นั้นมีความรู้เกี่ยวกับชาติและเกี่ยวกับระบบการเมือง

จากที่ผู้วิจัยได้เข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูล และลงพื้นที่สัมภาษณ์ ประเด็นบุคคลผู้นั้นมีความรู้เกี่ยวกับชาติและเกี่ยวกับระบบการเมืองโดยทั่วไป สรุปได้ว่า นักศึกษามีความโน้มเอียงทางด้านการเมืองในด้านความรู้ที่เกี่ยวข้องกับชาติ และระบบการเมือง ปรากฏว่าในกรณีของวัตถุประสงค์ทางการเมืองระดับท้องถิ่น นักศึกษาสามารถรับรู้ถึงสภาพท้องถิ่น และการดำรงอยู่ของชุมชนได้ และการรับรู้ได้สร้างความรู้สึกให้นักศึกษาได้รักและหวงแหนในชุมชนของตนเอง พร้อมทั้งสามารถประเมินค่าต่อปัญหาต่างๆ จากสภาพพื้นที่ของชุมชนและหาแนวทางแก้ไขได้ และในด้านระบบการเมือง นักศึกษาสามารถรับรู้ต่อหน่วยงานทางการเมืองที่มีในชุมชนของตนเอง พร้อมทั้งรับรู้ถึงอำนาจทางการเมืองของหน่วยงานเหล่านั้น โดยการรับรู้ได้สร้างความรู้สึกชอบ และเห็นด้วยกับการมีหน่วยงานทางการเมืองเหล่านี้ ในด้านการประเมินค่านั้น นักศึกษาได้มองเห็นประโยชน์ของหน่วยงานต่างๆ ในระดับท้องถิ่นต่อการพัฒนาชุมชนของตนเอง

2.2 บุคคลผู้นั้นมีความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างทางการเมือง และบทบาททางการเมือง

จากที่ผู้วิจัยได้เข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูล และลงพื้นที่สัมภาษณ์ ประเด็นบุคคลผู้นั้นมีความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างทางการเมือง และบทบาททางการเมือง สรุปได้ว่า นักศึกษาสามารถรับรู้ถึงโครงสร้างทางการเมืองในท้องถิ่น และระดับชาติได้ รับรู้ถึงบทบาทการทำงานของหน่วยงานต่างๆ เช่นนายกรัฐมนตรี, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร, สมาชิกวุฒิสภา, คณะกรรมการการเลือกตั้ง, ฯลฯ จากความโน้มเอียงทางด้านการรับรู้ได้สร้างความรู้สึกให้กับนักศึกษารู้สึกชอบและเห็นด้วยกับบทบาทการทำงานของหน่วยงานต่างๆ เหล่านี้ และยังสามารถประเมินค่าต่อโครงสร้างทางการเมืองได้ว่า จากบทบาทหน้าที่การทำงานของหน่วยงานต่างๆ จะส่งผลดีต่อการพัฒนาสังคม และประเทศชาติ และจะส่งผลต่อการพัฒนาทางการเมืองของประเทศได้ดียิ่งขึ้น

2.3 บุคคลผู้นั้นมีความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานของรัฐ

จากที่ผู้วิจัยได้เข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูล และลงพื้นที่สัมภาษณ์ ประเด็นบุคคลผู้นั้นมีความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานของรัฐ สรุปได้ว่า นักศึกษาสามารถรับรู้ถึงการบริหารงานของรัฐในระดับท้องถิ่นได้ โดยการรับรู้มาจากการได้เห็นการทำงานโดยตรงขององค์กรระดับท้องถิ่น โดยจากการบริหารงานเหล่านี้สร้างความรู้สึกชอบถึงผลการทำงาน เพราะผลที่ออกมาได้ส่งผลต่อการพัฒนา และด้านทางการเมืองในระดับประเทศ สรุปได้ว่า นักศึกษามีการรับรู้ได้เป็นส่วนน้อย และในความโน้มเอียงทางด้านความรู้สึกส่วนใหญ่เกิดจากการรับรู้ที่เป็นประสบการณ์โดยตรง จากการได้เห็นได้สัมผัส จึงทำให้เกิดการรับรู้ที่น้อย และเป็นการรับรู้เพียงบางส่วนเท่านั้น และในความโน้มเอียงทางด้านความรู้สึกของนักศึกษาส่วนใหญ่จะเป็นความโน้มเอียงที่เกิดจากการได้รับรู้จากการใช้นโยบาย หรือเห็นบทบาทการทำงานว่ามีประโยชน์มากหรือน้อย และในส่วนการบริหารงานในหน่วยงานของรัฐในระดับประเทศน ยังยึดติดกับผลที่จะได้ในการพัฒนาในท้องถิ่น โดยมองว่าการบริหารงานในหน่วยงานระดับประเทศได้ส่งผลต่อการพัฒนาในท้องถิ่นมากหรือน้อย ก็จะมีถึงประสิทธิภาพการบริหารงานในหน่วยงานนั้นตามไปด้วย

2.4 บุคคลผู้นั้นมองตัวเองในฐานะสมาชิกคนหนึ่ง ในระบบการเมือง มีความรู้เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพหน้าที่และวิธีต่างๆ ที่จะเข้าไปมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจทางการเมือง

จากที่ผู้วิจัยได้เข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูล และลงพื้นที่สัมภาษณ์ ประเด็นบุคคลผู้นั้นมองตัวเองในฐานะสมาชิกคนหนึ่ง ในระบบการเมือง มีความรู้เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพ หน้าที่และวิธีต่างๆ ที่จะเข้าไปมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจทางการเมือง สรุปได้ว่า นักศึกษาทราบถึงสิทธิ และหน้าที่หลักๆ ของตนเองได้เช่น การไปใช้สิทธิเลือกตั้งในระดับต่างๆ เป็นหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ โดยผู้ที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งจะเสียสิทธิ์ทางการเมืองต่างๆ และนักศึกษามองตนเองในฐานะเป็นเพียงผู้รับนโยบายจากหน่วยงานของรัฐมาปฏิบัติเท่านั้น โดยนักศึกษามีการรับรู้ถึงสิทธิและหน้าที่ทางการเมือง และถึงช่องทางที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ แต่นักศึกษาไม่ได้

ให้ความสนใจเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง เข้าร่วมแสดงความคิดเห็น หรือร่วมกำหนดนโยบายใดๆ โดยนักศึกษาได้ประเมินค่าตนเองว่า ตนเองไม่มีบทบาท หรืออิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายใดๆ ของหน่วยงานของรัฐ จึงทำได้แค่เพียงการปฏิบัติตามนโยบายเท่านั้นได้

อภิปรายผล

ผลการศึกษาที่ผู้วิจัยพบเกี่ยวกับประเด็น วัฒนธรรมทางการเมืองขององค์กรนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด พบว่าองค์กรนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด เป็นหน่วยงานที่สังกัดในสำนักกิจการนักศึกษา ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการประสานงานและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่ทางมหาวิทยาลัยจัดขึ้น โดยร่วมมือกับสภานักศึกษา สโมสรนักศึกษา หน่วยงานราชการ และหน่วยงานท้องถิ่น ทั้งนี้ยังมีส่วนในการดำเนินกิจกรรมและพัฒนาศักยภาพนักศึกษา โดยมีกระบวนการในการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อเสริมสร้างบัณฑิตที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด องค์กรนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด และตัวแทนนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบการมีส่วนร่วมหรือแบบพลเมือง โดยรวมแล้วส่วนใหญ่ นักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดมีประเพณีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมหรือแบบพลเมือง รองลงมา มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า แบบคับแคบหรือแบบผสมผสาน นักศึกษาบางกลุ่มมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเมืองการปกครอง เช่น การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ ส่งผลถึงระบบการคิดและวิถีคิดของนักศึกษา ซึ่งนำไปสู่กระบวนการเรียนรู้ต่างๆ ได้ โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้จากการทำกิจกรรมทางการเมืองโดยผ่านหน่วยงานหรือองค์กรอื่นๆ จากการศึกษา พบว่า นักศึกษาได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมหรือแบบพลเมือง เพราะนักศึกษาบางกลุ่มมีความรู้ความเข้าใจ และให้ความสนใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมหรือแบบพลเมือง คือ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ จากสื่อ ซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบการคิดหรือวิถีคิดตลอดจนการแสดงความคิดเห็นร่วมกันต่อหมู่คณะภายในหน่วยงานราชการสถาบันหรือองค์กรอื่นๆ โดยผ่านกิจกรรมทางการเมืองเพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันกับหน่วยงานราชการสถาบันหรือองค์กรอื่นๆ และยังมีนักศึกษาบางกลุ่มมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบ คือ เมื่อคนในสังคมมีความโน้มเอียงต่อวัตถุทางการเมือง ทั้งในแง่การรู้จัก ความรู้สึก และการประเมินค่าไม่ว่าจะเกี่ยวกับระบบการเมืองโดยทั่วไป หรือเกี่ยวกับสถาบันบุคคล หรือประเด็นนโยบายกล่าวคือ บุคคลกลุ่มนี้แทบจะไม่มีความสัมพันธ์เกี่ยวกับระบบการเมือง เขาจะไม่คิดว่าการเมืองระดับชาติจะกระทบเขาได้ และเขาก็ไม่หวังว่าการเมืองระดับชาติจะตอบสนองความต้องการอะไรของเขา และนักศึกษาบางกลุ่มอาจให้คำตอบที่ชัดเจนไม่ได้ หรือนักศึกษาบางกลุ่มมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า กล่าวคือ อยู่ในฐานะผู้รอรับผลจากระบบการเมืองโดยที่ไม่เข้าไปมีส่วนร่วมเสนอความต้องการของตนต่อระบบแม้เขาจะเคารพเชื่อฟังระบบ แต่ก็นมองว่าเขาเองก็ไม่มีอิทธิพลใดๆ ต่อระบบคอยแต่รับผลกระทบจากระบบเขาคือบุคคลที่รู้เรื่องราวเกี่ยวกับอำนาจรัฐและยอมรับมันหากแต่ไม่รู้ว่าจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองผ่านช่องทาง กลไก หรือสถาบัน ได้สอดคล้องกับ วุฒิสักดิ์ บุตน์ (2550) ซึ่งชี้ให้เห็นว่า วิถีชีวิตของกลุ่มคนเป็นแบบแผนหรือพฤติกรรมที่มนุษย์แสภาพแวดล้อมแบบแผนวิถีชีวิตเหล่านี้เป็นแบบแผนคล้ายๆ กันในกลุ่ม มีการเรียนรู้ และมีการถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่งสืบทอดกันมา โดยอาศัยภาษาหรือการเลียนแบบวัฒนธรรมทางการเมืองมีลักษณะเป็นนามธรรมเน้นถึงระบบความเชื่อ ความคิดเห็น ค่านิยม และตลอดจนทัศนคติในทางการเมือง ซึ่งถือว่าเป็นตัวกำหนดที่มีอิทธิพลสำคัญต่อพฤติกรรมทางการเมือง มีบทบาทสำคัญในการกระทำให้ระบบการเมืองของสังคมทั้งหลาย มีลักษณะแตกต่างกัน วัฒนธรรมทางการเมืองจึงเป็นสื่อความคิด (Concept) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมของ เทเลอร์ (Taylor, 1871; อ้างอิงมาจาก สุมาลย์ ช่วยรักษา, 2546) ได้นิยาม "วัฒนธรรม" คือ ทุกสิ่งทุกอย่าง ซึ่งได้มาจากการเรียนรู้ของสังคม และสมาชิกได้มีส่วนร่วมในการใช้สิ่งนั้นๆ สมาชิกในสังคมจะได้รับวัฒนธรรมเป็นมรดกทางสังคม และเขาอาจมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมนั้นๆ เพื่อเป็นมรดกแก่ชนรุ่นต่อไป จึงสรุปได้ว่า

วัฒนธรรม หมายถึง แบบอย่างของการดำรงชีวิตของชนหมู่ใดหมู่หนึ่ง และก่อนที่จะเป็นแบบอย่างขึ้นมาได้จะต้องมีการปฏิบัติคล้อยตามกันในหมู่คนจำนวนมาก จนมีการปฏิบัติตามกันไปทั้งกลุ่ม และมีการปฏิบัติสืบทอดกันไปเป็นเวลานานจนปรากฏเป็นแบบอย่างให้เห็นอย่างชัดเจน หากหมู่ชนที่เป็นเจ้าของร่วมกันปฏิบัติตามแบบอย่าง ความประพฤติ ความคิด ความเชื่อ ค่านิยมและทัศนคติที่รวมกันเป็นแบบแผนของชีวิตของหมู่คนนั้นติดต่อกันไปเป็นเวลานาน แบบแผนของความประพฤตินั้นก็จะเป็นวัฒนธรรม ฉะนั้นในการศึกษาวัฒนธรรมทางการเมือง (political culture) เป็นการศึกษาที่อาศัยแนวคิดทางวัฒนธรรมมาทำการศึกษาวิเคราะห์วัฒนธรรมทางการเมือง โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองที่เป็นส่วนประกอบหนึ่งของระบบการเมือง ปัจจุบันมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความสนใจและความหมายของคำดังกล่าวไว้ดังนี้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมของ (Almond and Powell 1966 อ้างอิงมาจาก ขนิษฐา จิราภรณ์สิริกุล, 2541) ได้อธิบายว่า วัฒนธรรมทางการเมืองคือแบบอย่างของทัศนคติ (attitudes) และความโน้มเอียง ซึ่งบุคคลในฐานะสมาชิกของระบบการเมืองที่มีต่อการเมือง Lucian W. Pye ได้ให้ความหมายของวัฒนธรรมทางการเมืองว่า เป็นเรื่องของทัศนคติ ความเชื่อ ความรู้สึกเกี่ยวกับกระบวนการทางการเมือง ซึ่งเป็นกำหนดพฤติกรรมของบุคคลในระบบการเมืองครอบคลุมทั้งอุดมการณ์ทางการเมืองและปทัสถานในทางปฏิบัติของบุคคล ดังนั้น วัฒนธรรมทางการเมืองจึงเป็นการแสดงออกทางจิตวิทยาและความนึกคิดซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมของ ยิงเจอร์ (Yinger, 1962) กล่าวถึงวัฒนธรรมทางการเมืองว่า เป็นทัศนคติและการอบรมกล่อมเกล่าที่แต่ละคนได้รับจากระบบการเมืองรอบด้วยความรู้สึก นิยมและไม่ยอมรับระบบการเมือง และการประเมินค่าต่อเหตุการณ์เมือง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดวัฒนธรรมทางการเมืองของ ทินพันธุ์ นาคะตะ (2543) ได้อธิบายว่าวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นผลลัพธ์ที่ได้มาจากระบบการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมทางการเมืองของสังคมนั้นๆ จากการศึกษาความสัมพันธ์กับผู้อื่นและจากประสบการณ์กับกระบวนการทางการเมืองในทุกขั้นตอนของชีวิต รวมทั้งสถาบันต่างๆ ที่มีส่วนต่อการกล่อมเกล่าวัฒนธรรมให้เรียนรู้เกี่ยวกับสิทธิ หรือบทบาทของแต่ละบุคคลในการปกครอง จากความหมายวัฒนธรรมทางการเมืองข้างต้นนี้ สรุปได้ว่า วัฒนธรรมทางการเมือง เป็นความเชื่อ ความรู้สึก การรับรู้ และการประเมินค่าของบุคคลที่มีต่อความเป็นไปของระบบการเมือง โดยเกิดจากการถ่ายทอดการเรียนรู้ในสังคมที่แตกต่างไป จนมีพฤติกรรมแสดงออกหรือไม่ มีพฤติกรรมแสดงออกทางการเมืองก็ได้ หรืออาจกล่าวว่า "บุคคลในฐานะสมาชิกของระบบการเมือง" ในการศึกษาวัฒนธรรมทางการเมือง เป็นการศึกษาความเชื่อต่อระบบการเมืองของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมของ ประสิทธิ์ สวาสดิ์ญาติ (2519) ที่อธิบายว่า วัฒนธรรมทางการเมือง เป็นความรู้ ความเข้าใจ และความสำนึกทางการเมืองที่สมาชิกของสังคมใดสังคมหนึ่งมีต่อระบบการเมืองของเขา เช่น มีความรู้ ความเข้าใจว่า สังคม หรือประเทศของเขาในรูปแบบการปกครองแบบไหน มีหน่วยงานองค์กรอะไร ที่เกี่ยวข้องตัวเขาเองมีบทบาทหน้าที่ในกระบวนการทางการเมืองการปกครองอย่างไร เขามีความรู้สึกพอใจอย่างไรหรือไม่แต่เมืองการปกครองที่เป็นอยู่ ดังนั้นพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลจะเป็นไปในลักษณะกับวัฒนธรรมทางการเมืองที่เขาอยู่นั่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดวัฒนธรรมทางการเมือง Almond and Verba (1963 อ้างถึงใน พงษ์พิศาน ชุมพล, 2547) ได้อธิบายว่า ประการแรก กรณีที่บุคคลในสังคมไม่มีความรู้ ความเข้าใจในระบบการเมืองโดยทั่วไป และไม่มีการรับรู้หรือความเห็นต่อการปฏิบัติงานของสถาบันทางการเมือง ตลอดจนไม่สนใจใฝ่ดีหรือไม่คิดว่าตนเองมีส่วนร่วมทางการเมืองเลยเราเรียกว่าวัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบ ในประการที่สอง กรณีที่คนในสังคมมีความโน้มเอียงการเมืองในลักษณะที่ยอมรับอำนาจรัฐ เชื่อฟังปฏิบัติตามกฎหมาย ซึ่งเป็นผลของการตัดสินใจทางการเมืองอย่างเดียว มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเมืองโดยทั่วไป แต่ไม่มีความสนใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจปัญหาทางการเมือง และไม่มีความรู้สึกว่าตนเองอยู่ในฐานะที่มีความหมายมีอิทธิพลต่อการเมือง โดยมีทัศนคติตนเองกับการเมืองอยู่คนละโลก ไม่เกี่ยวข้องกันและไม่พยายามไปยุ่งเกี่ยวกับการเมือง มีแต่หน้าที่คอยเคารพกฎหมายหน้าที่ต่างๆ ของรัฐบาลเท่านั้น ในกรณีนี้เรียกว่าวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า และในประการสุดท้ายถ้าประชาชนในสังคมมีความโน้มเอียงการเมืองในทางที่เข้าใจระบบการเมืองโดยทั่วไป มี

ความรู้ มีความเข้าใจ มีทัศนคติและความเห็นต่างๆ ต่อโครงสร้างและกระบวนการทางการเมืองและการบริหาร ตลอดจนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความรู้สึกตัวว่าเขาเองสามารถมีอิทธิพลที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้ ในกรณีนี้ เรียกว่าวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม สรุปได้ว่าวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นวิถีชีวิตของกลุ่มคนเป็นแบบแผน หรือพฤติกรรมที่มนุษย์แสดงออกต่อสภาพแวดล้อมแบบแผนวิถีชีวิตเหล่านี้เป็นแบบแผนคล้ายๆ กันในกลุ่ม มีการเรียนรู้ และมีการถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่งสืบทอดกันมา โดยอาศัยภาษาหรือการเลียนแบบ วัฒนธรรมทางการเมืองมีลักษณะเป็นนามธรรมเน้นถึงระบบความเชื่อ ความคิดเห็น ค่านิยม และตลอดจนทัศนคติในทางการเมือง ซึ่งถือว่าเป็นตัว "กำหนด" ที่มีอิทธิพลสำคัญต่อพฤติกรรมทางการเมือง มีบทบาทสำคัญในการกระทำให้ระบบการเมืองของสังคมทั้งหลาย มีลักษณะแตกต่างกัน วัฒนธรรมทางการเมืองจึงเป็นสื่อความคิด (Concept) ประการหนึ่งในการศึกษาทางการเมืองเป็นสิ่งที่มีความซับซ้อนอยู่ในระบบสังคมการเมือง การที่ระบบการเมืองสังคมหนึ่งๆ จะดำรงอยู่หรือพัฒนาขึ้นไปได้ย่อมต้องอาศัยการที่คนในสังคมนั้นมี วัฒนธรรมทางการเมืองที่เอื้ออำนวยต่อการดำรงอยู่หรือการพัฒนาของระบบการเมืองของสังคมนั้น หรืออาจกล่าวได้ว่า กระบวนการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองการปกครอง (Political socialization) ต้องสอดคล้องกับระบบการเมืองการปกครองที่เป็นอุดมการณ์ของสังคมนั้น ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 3 แบบ คือ 1) วัฒนธรรมทางการเมืองประเภทคับแคบ 2) วัฒนธรรมทางการเมืองประเภทไพร่ฟ้าวัฒนธรรมทางการเมืองมีส่วนร่วม โดยมีปัจจัยในการแบ่งวัฒนธรรมทางการเมืองอยู่ 4 ประการแรก อธิบายว่า บุคคลในสังคมไม่มีความรู้ ความเข้าใจในระบบการเมืองโดยทั่ว ๆ ไปเลย และไม่มีการรับรู้หรือความเห็นต่อกาปฏิบัติงานของสถาบันทางการเมือง ตลอดจนไม่สนใจใฝ่ดีหรือไม่คิดว่าอาจมีส่วนร่วมทางการเมืองเลย เราเรียกว่าวัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบ ประการอธิบายว่า คนในสังคมมีความโน้มเอียงทางการเมืองในลักษณะที่ยอมรับอาชญากรรม เชื้อพืงกฎหมาย ซึ่งเป็นผลของการตัดสินใจทางการเมืองอย่างเดียว มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบเมืองโดยทั่วไป แต่ไม่มีความสนใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจปัญหาทางการเมืองมีความรู้สึกตัวว่าตนเองอยู่ในฐานะที่มีความหมายมีอิทธิพลต่อการเมือง โดยมีทัศนคติว่าตนเองกับการเมืองอยู่คนละโลกไม่เกี่ยวข้องกันและไม่พยายามไปยุ่งเกี่ยวกับการเมืองมีแต่หน้าที่คอยเคารพกฎหมายของรัฐบาลเท่านั้น ในกรณีนี้เรียกว่าวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า ประการสุดท้ายประชาชนในสังคมมีความโน้มเอียงทางการเมืองในทางที่เข้าใจระบบการเมืองโดยทั่วไป มีความรู้ มีความเข้าใจและความเห็นต่างๆ ต่อโครงสร้างและกระบวนการทางการเมืองและการบริหาร ตลอดจนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความรู้สึกตัวว่าเขาเองสามารถมีอิทธิพลที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้ ในกรณีนี้ เรียกว่าวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับฐานคติวิเคราะห์ของกระบวนการกล่อมเกลากทางการเมือง พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2531) ได้อธิบายว่า 1 กระบวนการกล่อมเกลากทางการเมืองคือ แบบแผนที่บุคคลเรียนรู้การเมืองบุคคลเรียนรู้สิ่งที่ไม่ใช่ข่าวสารข้อมูลดังกล่าวได้แก่ ค่านิยมทางการเมืองสภาวะอารมณ์ทางการเมืองและพฤติกรรมทางการเมืองสิ่งที่บุคคลเรียนรู้โดยกระบวนการกล่อมเกลากทางการเมืองนี้มองในภาพรวมเรียกว่าวัฒนธรรมทางการเมือง Michael Rush และ Phillip Athof ให้คำนิยาม กระบวนการกล่อมเกลากทางการเมืองว่าเป็นกระบวนการซึ่งปัจเจกบุคคลรู้จักว่าตนเองอยู่ในระบบการเมือง และทำให้เกิดความสำเหนียกหรือปฏิกิริยาต่อปรากฏการณ์ทางการเมือง กระบวนการนี้เกิดจากสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิกอยู่ตลอดจนยังเกิดกระบวนการปฏิสัมพันธ์ของบุคลิกภาพและประสบการณ์ของปัจเจกบุคคลนั้นด้วย ดังนั้นการกล่อมเกลากทางการเมือง หมายถึง การขัดเกลากทางสังคม ซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมของบุคคลในสังคมที่จะแสดงออกมาในรูปแบบทางการเมืองซึ่งกระบวนการนี้จะเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาผ่านตัวการต่างๆ คือ ครอบครัว,การศึกษา,กลุ่มเพื่อน,กลุ่มศาสนา,กลุ่มสันตนาการ,กลุ่มการทำงานและสื่อมวลชน

ผลการศึกษาที่ผู้วิจัยพบเกี่ยวกับประเด็น เงื่อนไขที่มีผลให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองขององค์กรนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด พบว่า บุคคลผู้นั้นมีความรู้เกี่ยวกับชาติและเกี่ยวกับระบบการเมืองโดยทั่วไป พบว่า นักศึกษามีความโน้มเอียงทางด้านการเมืองในด้านความรู้ที่เกี่ยวข้องกับชาติและระบบการเมือง ปรากฏว่าในกรณี

ของวัตถุประสงค์การเมืองระดับท้องถิ่น นักศึกษาสามารถรับรู้ถึงสภาพท้องถิ่น และการดำรงอยู่ของชุมชนได้ และการรับรู้ได้สร้างความรู้สึกรักให้นักศึกษาได้รักและหวงแหนในชุมชนของตนเอง พร้อมทั้งสามารถประเมินค่าต่อปัญหาต่างๆ จากสภาพพื้นที่ของชุมชนและหาแนวทางแก้ไขได้ และในด้านระบบการเมือง นักศึกษาสามารถรับรู้ต่อหน่วยงานทางการเมืองที่มีในชุมชนของตนเอง พร้อมทั้งรับรู้ถึงอำนาจทางการเมืองของหน่วยงานเหล่านั้น โดยการรับรู้ได้สร้างความรู้สึกรัก และเห็นด้วยกับการมีหน่วยงานทางการเมืองเหล่านี้ ในด้านการประเมินค่านั้น นักศึกษาได้มองเห็นประโยชน์ของหน่วยงานต่างๆ ในระดับท้องถิ่นต่อการพัฒนาชุมชนของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองของ (Verba, 1965 อ้างใน ขนิษฐา จิราภรณ์สิริกุล, 2541) ในประเด็นบุคคลนั้นมีความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างทางการเมือง และบทบาททางการเมือง พบว่า นักศึกษาสามารถรับรู้ถึงโครงสร้างทางการเมืองในท้องถิ่น และระดับชาติได้ รับรู้ถึงบทบาทการทำงานของหน่วยงานต่างๆ เช่น นายกรัฐมนตรี, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร, สมาชิกวุฒิสภา, คณะกรรมการการเลือกตั้ง, ฯลฯ จากความโน้มเอียงทางด้านการรับรู้ได้สร้างความรู้สึกรักให้นักศึกษารู้สึกชอบและเห็นด้วยกับบทบาทการทำงานของหน่วยงานต่างๆ เหล่านี้ และยังสามารถประเมินค่าต่อโครงสร้างทางการเมืองได้ว่า จากบทบาทหน้าที่การทำงานของหน่วยงานต่างๆ จะส่งผลดีต่อการพัฒนาสังคม และประเทศชาติ และจะส่งผลต่อการพัฒนาทางการเมืองของประเทศได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองของ ในประเด็นบุคคลนั้นมีความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานของรัฐ พบว่า นักศึกษาสามารถรับรู้ถึงการบริหารงานของรัฐในระดับท้องถิ่นได้ โดยการรับรู้มาจากการได้เห็นการทำงานโดยตรงขององค์กรระดับท้องถิ่น โดยจากการบริหารงานเหล่านี้สร้างความรู้สึกชอบถึงผลการทำงาน เพราะผลที่ออกมามันได้ส่งผลต่อการพัฒนา และด้านทางการเมืองในระดับประเทศ สรุปได้ว่า นักศึกษามีการรับรู้ได้เป็นส่วนน้อย และในความโน้มเอียงทางด้านความรู้สึกส่วนใหญ่เกิดจากการรับรู้ที่เป็นประสบการณ์โดยตรง จากการได้เห็นได้สัมผัส จึงทำให้เกิดการรับรู้ที่น้อย และเป็นการรับรู้เพียงบางส่วนเท่านั้น และในความโน้มเอียงทางด้านความรู้สึกของนักศึกษาส่วนใหญ่จะเป็นความโน้มเอียงที่เกิดจากการได้รับรู้จากการใช้นโยบาย หรือเห็นบทบาทการทำงานว่ามีประโยชน์มากหรือน้อย และในส่วนการบริหารงานในหน่วยงานระดับประเทศนั้น ยังยึดติดกับผลที่จะได้ในการพัฒนาในท้องถิ่น โดยมองว่าการบริหารงานในหน่วยงานของรัฐในระดับประเทศได้ส่งผลต่อการพัฒนาในท้องถิ่นมากหรือน้อย ก็จะเห็นถึงประสิทธิภาพบริหารงานในหน่วยงานนั้นตามไปด้วยซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองของ ในประเด็นบุคคลนั้นมองตัวเองในฐานะสมาชิกคนหนึ่ง ในระบบการเมือง มีความรู้เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพ หน้าที่และวิธีต่างๆ ที่จะเข้าไปมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจทางการเมือง พบว่า นักศึกษาทราบถึงสิทธิ และหน้าที่หลักๆ ของตนเองได้ เช่น การไปใช้สิทธิเลือกตั้งในระดับต่างๆ เป็นหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ โดยผู้ที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งจะเสียสิทธิทางการเมืองต่างๆ และนักศึกษามองตนเองในฐานะเป็นเพียงผู้รับนโยบายจากหน่วยงานของรัฐมาปฏิบัติเท่านั้น โดยนักศึกษามองการรับรู้ถึงสิทธิและหน้าที่ทางการเมือง และถึงช่องทางที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ แต่นักศึกษาไม่ได้ให้สนใจเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นหรือร่วมกำหนดนโยบายใดๆ โดยนักศึกษามีประเมินค่าตนเองว่า ตนเองไม่มีบทบาท หรืออิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายใดๆ ของหน่วยงานของรัฐ จึงทำได้แค่เพียงการปฏิบัติตามนโยบายเท่านั้น

สรุปผลการวิจัย

วัฒนธรรมทางการเมืองและบทบาทขององค์กรนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด พบว่า

1) วัฒนธรรมทางการเมืองขององค์กรนักศึกษา พบว่า นักศึกษาได้ให้สัมภาษณ์โดยรวมแล้วส่วนมากนักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดมีประเพณีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมมากกว่า แบบคับแคบ แบบไพร่ฟ้า หรือแบบผสมผสาน เพราะนักศึกษาได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมมากกว่า เพราะนักศึกษามีความรู้ความเข้าใจและให้ความสนใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมเช่น การ

แสดงออกทางด้านการความคิดเห็นร่วมกันกับหมู่คณะ การทำงานหรือทำกิจกรรมร่วมกันเป็นหมู่คณะ โดยผ่านกิจกรรมทางมหาวิทยาลัยจัดขึ้นหรือกลุ่มนายกองค์การนักศึกษาเป็นผู้จัดขึ้นเพื่อให้นักศึกษาได้ทำกิจกรรมร่วมกันเป็นหมู่คณะ และยังมีนักศึกษาบางกลุ่มมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบ คือไม่ค่อยให้ความร่วมมือไม่ให้ความสนใจหรือไม่มีความรู้เกี่ยวกับระบบด้านการเมือง เพราะไม่สามารถเข้าใจถึงระบบการเมืองการปกครองได้ และนักศึกษาบางกลุ่มอาจให้คำตอบที่ชัดเจนไม่ได้ หรือนักศึกษาบางกลุ่มมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า คือมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเมืองการปกครอง แต่นักศึกษาบางกลุ่มไม่รู้วาทนเองจะเข้าไปมีบทบาททางด้านการแสดงความคิดเห็นโดยผ่านช่องทางหรือกลไกทางการเมืองได้อย่างไรบ้าง ดังนั้น นักศึกษาได้ให้ความสำคัญความสนใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมมากกว่าแบบคับแคบ แบบไพร่ฟ้าหรือแบบผสมผสาน

2) บทบาททางการเมืองขององค์กรนักศึกษา พบว่า องค์กรนักศึกษาเป็นหน่วยงานที่พร้อมประสานงานระหว่างนักศึกษา และผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ ทั้งเป็นผู้ขับเคลื่อนกิจกรรมของนักศึกษา พร้อมส่งเสริมและสนับสนุนการทำกิจกรรมบนพื้นฐานคุณธรรมจริยธรรม และการมีจิตสาธารณะ เพื่อนำไปสู่การพัฒนานักศึกษาให้มีศักยภาพ และสร้างประโยชน์ให้แก่มหาวิทยาลัยและสังคมสืบต่อไป จึงเปิดโอกาสให้ทุกคนไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือกลุ่มคนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นในทางตรงหรือทางอ้อม ในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ในสิ่งที่มีผลกระทบต่อนตนเองหรือชุมชน การกระทำด้วยความสมัครใจของสมาชิกในสังคมเพื่อมีส่วนร่วมในการคัดเลือกผู้ปกครองและการกำหนดนโยบายทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม มีผลสืบเนื่องมาจากกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกและยุคโลกาภิวัตน์ที่ส่งผลกระทบไปถึงระบบการคิด วิถีคิด และวัฒนธรรมการดำรงชีวิตของกลุ่มคนในวัยเรียนที่ทำให้คนกลุ่มนี้ มีความห่างเหินกับเรื่องของการเมืองออกไปแตกต่างกับในอดีตที่ พบว่า การเปลี่ยนแปลงในประวัติศาสตร์ทางการเมืองที่สำคัญล้วนแล้วแต่เกิดจากพลังของกลุ่มคนที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยทั้งสิ้น เหตุผลสำคัญประการหนึ่งก็คือ กลไกทางภาครัฐและภาคประชาสังคมมีความเข้มแข็งมากขึ้นภาระหน้าที่ดังกล่าวจึงไม่ต้องเป็นของนักศึกษา ซึ่งในอดีตได้รับการยอมรับกันว่าเป็นผู้นำทางปัญญา

เงื่อนไขที่มีผลให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองขององค์กรนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด พบว่า มาจากปัจจัยหลัก 4 ประการ คือ ด้านการรับรู้เกี่ยวกับชาติ ด้านการรับรู้โครงสร้างและบทบาท ด้านการรับรู้การบริหารงานรัฐ และด้านการรับรู้เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของตน องค์กรนักศึกษารับรู้และทราบถึงระบบการเมืองการปกครองของประเทศไทย และยังสามารถรับรู้ถึงกระบวนการทำงานของรัฐตลอดจนทราบถึงสิทธิหน้าที่ของตนเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย/เชิงปฏิบัติการ

1.1 สถาบันอุดมศึกษาควรมีการจัดกิจกรรมต่างๆที่เอื้อต่อการให้นักศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองให้มากที่สุด โดยเฉพาะกิจกรรมที่บูรณาการเข้ากับหลักสูตรการเรียนการสอน ทั้งนี้เพื่อให้ใช้พลังสติปัญญาของคนกลุ่มนี้ให้คุ้มค่ามากที่สุด

1.2 ในส่วนของบทบาทขององค์กรที่มีต่อสังคมควรที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น เช่น นำความรู้ที่ตนมีอยู่มาแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในลักษณะชี้แนะให้สังคมเกิดองค์ความรู้ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรที่จะทำการศึกษาประชากรกลุ่มตัวอย่างอื่นเพิ่มขึ้นเช่น อาจารย์ในคณะอื่นๆและมหาวิทยาลัยอื่นๆเป็นต้นเพื่อให้องค์ความรู้ในด้านนี้กว้างขวางและครอบคลุมยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยอื่นเปรียบเทียบกับมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

เอกสารอ้างอิง

- ชนิษฐา จิราภรณ์สิริกุล. (2541). วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่
กรณีศึกษานักเรียนโรงเรียนบางกะปิ. (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต).
- ทินพันธุ์ นาคะตะ. (2543). พระพุทธศาสนากับสังคมไทย. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: หจก. สหยาบล้อก และการ
พิมพ์.
- ประสาน หอมพูล และทิพวรรณ หอมพูล. (2540). จิตวิทยาธุรกิจ. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวน
ดุสิต.
- ประสิทธิ์ สวาสดีญาติ. (2519). วัฒนธรรมทางการเมืองในการเมืองและสังคม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. (2531). รัฐศาสตร์เชิงประจักษ์. กรุงเทพฯ: ธนวิซซ์การพิมพ์.
- พฤทธิสถาน ชุมพล. (2547). ระบบการเมือง: ความรู้เบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วุฒิสักดิ์ บุตนะ. (2550). วัฒนธรรมทางการเมืองของชาวบ้าน: ศึกษาเฉพาะกรณีชาวบ้านหมู่บ้านห้วยหลิม (หมู่ที่
3, 6, 9 และ 10) ตำบลมะบ้า กิ่งอำเภอน้ำขุ่น จังหวัดร้อยเอ็ด. (รัฐศาสตรมหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).
- สุมาลย์ ช่วยรักษา. (2546). วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียน โรงเรียนสารวิทยา เขตจตุจักร
กรุงเทพมหานคร. (ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกริก).